

2018-10-12

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning och allmän
ordning och säkerhet och sam-
hällets krisberedskap
103 33 STOCKHOLM

Remissvar Ju2018/03629/L4 Ds 2018:30

Inledningsvis konstaterar vi att utredaren än en gång inte följt Regeringens uppdrag att lägga fram förslag som ska underlätta för vapenägarna och ändå inte försämra säkerheten. De förslag utredaren presenterar har snarare motsatt effekt.

Vi avstyrker utredarens förslag att Polismyndigheten ska få utfärda ytterligare föreskrifter för aktivitet oavsett om det rör målskjutning eller jakt

Vi avstyrker utredarens förslag att vapengarderoben för jakt även ska omfatta vissa vapendelar (pipor och slutstycken)

Vi avstyrker utredarens förslag om särbehandling av instickspipor för klass 1-ammunition.

Vi avstyrker utredarens förslag att bibehålla begreppet "synnerliga skäl"

Vi avstyrker utredarens förslag att reglering i vapenlagstiftningen av kvantiteter avlivade djur ska anses behovsgrundande.

Vi avstyrker den formulering som utredaren har föreslagit i Vapenförordningen 2 kap 5 b §.

Vi tillstyrker utredarens förslag att auktoriserade bevakningsföretag ska kunna inneha skjutvapen för utlåning till bevakningspersonal

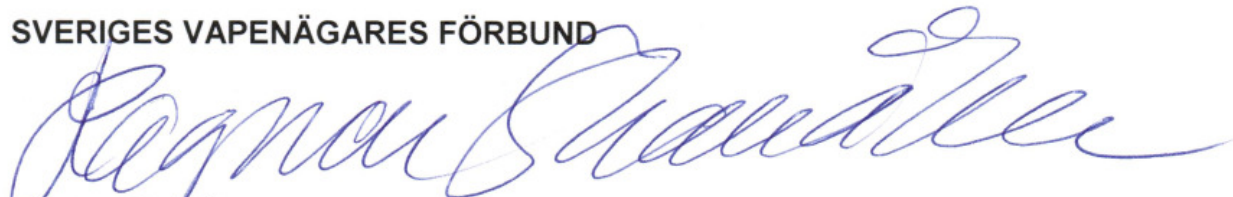
Vi tillstyrker utredarens förslag att auktoriserade utbildningsföretag ska kunna inneha skjutvapen för utbildningsändamål

För övrigt ställer vi oss helt bakom det remissvar som har inlämnats av Svenskt Forum för Jakt-, Skytte- och Vapenfrågor.

I bilaga 1 utvecklas närmare skälen för våra ställningstaganden.

Utöver vad som avhandlas i Ds 2018:30 har vi en del påpekanden om vapenlagstiftningen i bilaga 2.

SVERIGES VAPENÄGARES FÖRBUND

Ragnar Skanåker
Ordförande

Övergripande

Uppdraget innebar att försöka finna lättnader på vissa punkter i vapenlagstiftningen utan att dessa äventyrade säkerheten. I Ds 1998:43 "Myndigheternas föreskrifter" punkt 1.2.1. om förenkling av regelverk anges:

Att förenkla det regelverk som styr samhället är således en viktig uppgift för både riksdag, regering och myndigheter.

Ledstjärnan måste vara att all lagstiftning ska vara motiverad av behovet att lösa ett problem i samhället. Flera av förslagen i Ds 2018:30 verkar snarare tillkomna för att göra regelverket än mera komplicerat än idag.

Ett grundkrav man måste ställa är att Polismyndighetens föreskrifter inte får citera lagtext som om det vore en egen föreskrift utan endast hänvisa till lagtexten. Dessutom ska Polismyndighetens allmänna råd separeras från föreskrifterna i ett eget dokument för att tydliggöra vad som är tvingande lagtext och vad som endast är myndighetens tolkning. Idag gör sammanslagningen av föreskrifter och allmänna råd i samma dokument att både Polismyndigheten och tyvärr även förvaltningsdomstolar betraktar båda som lagtext vilket inte stämmer med Författningssamlingsförordningen 1 § och med Kammarrättens i Jönköping dom av 2014-03-19 i mål 774-13.

Även i Ds 2018:30 finner vi att allmänna råd citeras och behandlas som om de vore lagtext i stället för att referera till lagtext eller förarbeten som i motsats till allmänna råd har juridisk tyngd. Då utredaren är fullt medveten om skillnaden är detta anmärkningsvärt.

Inte heller får man grunda rättsskipning på sådana subjektiva åsikter som avspeglas i Fap 551-3 att "prövningen av vapnets lämplighet bör vara restriktiv" (punkt 3.2.1 sid 31). Vilka kriterier som avgör restriktiviteten samt vilken instans som är behörig att avgöra dessa kriterier ska vara reglerat i lag.

Utredningen har anammat Polismyndighetens tes om att det finns en koppling mellan antalet legala vapen och kriminellt vapenvåld och att därför bör antalet legala vapen begränsas. Det finns inget stöd i empirisk forskning, nationell eller internationell, för denna tes. För att införa restriktioner i vapenlagstiftningen måste dessa ha stöd i forskning och adressera ett problem. Dagens problematik är inte utformningen av lagtexten utan Polismyndighetens tolkning och manipulerande av densamma.

I Sverige finns sedan gammalt en uppdelning av ansvaret:

- Naturvårdsverket bedömer jaktredskaps (inkl vapens) utformning och lämplighet
- Skyttesammanslutningarnas skjutreglemente avgör målskjutningsvapens lämplighet
- Polismyndigheten bedömer personens lämplighet enligt vapenlagstiftningen

3 Tillståndsprovningen av vapendelar

Vi delar uppfattningen att slutstycken, eldrör, pipor, stommar, lådor och trummor även fortsättningsvis ska kräva tillstånd för innehav. Dock måste dessa begrepp i vissa avseenden definieras.

Vapenlagen 1 kap 3 § punkt f anger endast "pipa" medan Rikspolisstyrelsen i Fap 551-3, 2 kap "Inledande bestämmelser" punkt 10 även inkluderat "*pipämne med räfflat lopp. Även slätborrad pipa med patronläge.*" Polismyndigheten har inte fått något mandat att definiera begreppet "pipa". Detta är ett exempel på hur myndighet utan bemyndigande gör egna tillägg i sina allmänna råd. Detta blir oroväckande enär traditionen inom denna myndighet gör att man betraktar alla sina allmänna råd som pseudolagar.

Det är också ologiskt eftersom en slätborrad pipa utan patronläge i så fall skulle vara tillståndsfri. Sådana användes på nytillverkade flintlåsmusköter, slaglåsgevär och andra mynningsladdade vapen. Tillståndsfrihet motsäges av Vapenlagen.

"Ämnen" är det material som pipor tillverkas av. De är inte färdigbearbetade så att det går att avfira en patron eller en laddning genom dem. Ett ämne kan räcka till flera pipor.

Begreppet "pipa" måste definieras så att produkten tekniskt överensstämmer med en färdigställd pipa med slätborrat eller räfflat lopp och att den är avsedd för ett vapen. Annars riskerar man att andra produkter med andra huvudsakliga användningsområden blir tillståndspliktiga. Se Alingsås Tingsrätt dom av 2017-03-14 i mål B 89-17 där en s.k. potatiskanon definieras som tillståndspliktig enligt Vapenlagen. Potatiskanoner tillverkas i huvudsak av avloppsrör i plast (så även i detta fall) vilket logiskt leder till att lagerhållning och försäljning av avloppsrör skulle bli tillståndspliktigt.

Idag finns inget samhällsproblem med att en del vapenägare innehar lösa pipor. Handlare och vapensmeder kan få vissa problem som bottnar i Polismyndighetens åsikt att även pipämnena kräver tillstånd.

3.4.2. Delar till jaktvapen

Begreppet "vapengarderoben" tillkom 1979 för att skapa en enhetlig regel i hela landet. Många av de då självständiga lokala polismyndigheterna, särskilt de i Norrland, vägrade bevilja mer än 2 jaktvapen (ett för hagel, ett för kula).

Sedan dess har vapengarderoben för jakt ändrats flera gånger, utan att detta har varit motiverat av något samhällsproblem.

En del jägare har löst sitt behov av fler vapen genom att skaffa sig vapen som är uppbyggda som moduler och därför med hjälp av extra pipor/slutstycken lätt kan anpassas för olika former av jakt. Det var detta som ledde till att även "stommar eller lådor" blev klassade som kompletta jaktvapen.

På sid 39 anger utredaren att "På vissa vapenmodeller är piporna utbytbara ..." Detta visar på brist i utredarens tekniska kompetens. ALLA vapen har utbytbara pipor. Det utredaren syftar på är s.k. "take down"-gevär och brytvapen. Det finns viss risk att innehav av lösa pipor begränsas till vissa vapenmodeller.

Med Polismyndighetens nuvarande inställning till tillståndsgivning för vapen och vapendelar finns det en överhängande fara att tillstånd kommer att nekas på oklara grunder för vapen som inte är av typen "take down" eller brytvapen.

Att utvidga vapengarderoben till att även omfatta 2 extra pipor och 2 extra slutstycken för varje innehav av vapen/stomme/låda är en lovvärd tanke men man riskerar därmed att fixera detta innehav till ett maximerat antal per modulstomme.

Men det borde vara på tiden att man helt avskaffar vapengarderoben för jaktvapen. Ingen jägare investerar i en större arsenal än den han har behov av för att klara sin jakt. Jaktvapen är precisionsinstrument och ofta dyra i anskaffning.

Det kan konstateras att även om taket i vapengarderoben är 6 vapen finns det många jägare som inte har fler än 3-4. Att slopa vapengarderoben skulle därför knappast medföra en anstormning av jägare som vill ha 10 licenser på olika vapen.

På sid 40 omnämnes att pipor ska anses lämpliga för jaktändamål och att sökanden har ett vapen som vapendelen passar till. Man kan inte tillämpa ett lämplighets-kriterium på pipor för att avgöra tillståndsgivning.

Jägarorganisationernas och Polismyndighetens kompetens att förstå vad en pipa är och dess funktion är något bristfällig. Därtill har inte Polismyndigheten bemyndigats att avgöra vare sig vapens eller pipors lämplighet för ändamålet. Lagtexten i Vapenlagen 5 kap 5 § om lämplighet för ändamålet har av Polismyndigheten på ett vilseledande sätt snedtolkats med hjälp av en dom i Regeringsrätten, rättsfall RÅ 2010 ref 71, genom att man endast citerat den andra meningen av Regeringsrättens bedömning:

"Vid prövning enligt vapenlagen ska därför Naturvårdsverkets föreskrifter beaktas för att avgöra om ett visst vapen är lämpat för jakt. Polismyndigheten har emellertid att göra en självständig bedömning av om vapnet uppfyller kravet i såväl Naturvårdsverkets föreskrifter som vapenlagen."

Polismyndigheten har hävdats, med citat av endast den andra meningen i ovanstående bedömning, att denna dom stödjer myndighetens åsikt att man har rätt att avgöra vapens lämplighet för ändamålet och då endast refererat till den andra av de båda meningarna. Läser man båda meningarna blir det solklart att Regeringsrätten menar att om vapnet är godkänt av Naturvårdsverket är det också godkänt enligt vapenlagstiftningen eftersom denna hänvisar till Naturvårdsverket. Polismyndigheten ska endast undersöka om Naturvårdsverket godkänner vapnet.

På sid 42 anger utredaren:

”Det bör i sammanhanget övervägas om de särskilda tillstånd som utfärdas för separata vapendelar på ett tydligare sätt än idag bör knytas till specifika vapen, vilket i så fall bör regleras i Polismyndighetens föreskrifter.”

Att knyta en vapendel till ett visst vapen kan vara missvisande. En pipa kan ofta användas till mer än ett vapen och för mer än ett ändamål.

Att en pipa ska ha ett specifikt ändamål (jakt, målskjutning etc) tillför inte vapenlagstiftningens intentioner något mervärde. En pipa kan inte bedömas som lämplig eller inte lämplig för det ena eller det andra användningsområdet.

Att begränsa antalet pipor till ett vapen så som utredningen föreslår är en onödig begränsning som inte stöds av annat än att marginellt underlätta ansökningsförfarandet.

Vi avstyrker utredarens förslag att instifta en vapengarderob för ”licenspliktiga vapendelar”. Det saknas en grundorsaksanalys. Grundproblemet är Polismyndighetens olika handläggning i olika delar av landet. Detta bottnar i myndighetens värdegrund nämligen att myndigheten inte ser sig som en tillståndsmyndighet utan som en brottsbekämpande myndighet när det gäller beviljande av vapenlicenser. Man har t.ex. uttalat att ”jägare ska inte ha mer kraftfulla vapen än de behöver”, ”ett jaktvapen ska vara lämpligt för allt vilt som det är godkänt att jaga med”, vissa vapen har ”eldöverkapacitet” eller ”alltför hög precision”.

Utredaren borde göra en adekvat grundorsaksanalys och därefter komma med förslag till åtgärder.

Idag utgör lösa vapendelar inget känt samhällsproblem. **Vi avstyrker** därför hela idén med en vapengarderob för vapendelar.

Instickspipor

Utredaren har blivit missledd i tekniskt avseende angående instickspipor för klass 1-ammunition. Att brytvapen generellt inte håller för de gstryck som klass 1-ammunition genererar är felaktigt. Det motbevisas av att det sedan 1800-talet har funnits så kallade dubbelstudsare vilka är brytvapen som kan skjuta klass 1-ammunition.

Att lag bygger på subjektiva värderingar är inte förenligt med vår rättstradition. Kravet måste vara att objektiviteten bibehålles. Det finns inget som tyder på att vapen där en instickspipa är monterad redan från början skulle ha sämre precision än andra vapen.

Argumentet att hållfastheten skulle minska om instickspipan hanteras av någon annan än den som bedriver yrkesmässig jakt är löjeväckande. Hållfastheten hos en pipa påverkas naturligtvis inte av vem som håller i vapnet.

Vi anser att det är klart motiverat att utsträcka dagens regler för instickspipor för klass 2-4-ammunition till att även omfatta klass 1-ammunition.

Vi avstyrker utredarens förslag om särbehandling av instickspipor för klass 1-ammunition.

3.4.3. Delar till målskjutningsvapen

Idag existerar en målskjutningsgarderob om 10 enhandsvapen och 7 andra vapen. Många skyttar har inte heller behov av fler vapen. Men det har sedan målskjutningsgarderoben infördes blivit totalt omöjligt för synnerligen aktiva skyttar att få licens på ett elfte enhandsvapen trots att alla är medvetna om att en skytt som är aktiv i många skyttegrenar kan behöva betydligt fler vapen än vad målskjutningsgarderoben ger.

Även i detta avsnitt citerar utredaren Polismyndighetens allmänna råd i stället för att ange lagtext.

Vilken sammanslutning (föreningen eller den överordnade auktoriserade sammanslutningen = förbundet) som ska ha skytte med sökt vapen på sitt program har varit föremål för en uppmärksammat rättstvist som slutade med att Polismyndighetens inskränkande tolkning att det endast är de auktoriserade sammanslutningarna = förbundens grenar som kvalificerar för vapeninnehav fick nedgörande kritik (Förvaltningsrätten i Stockholm mål 2068-16, Kammarrätten i Stockholm mål 1802-16 och Högsta Förvaltningsdomstolen mål 6802-16). Men det kostade vapenägaren 250.000 kr att driva processen i Högsta Förvaltningsdomstolen med juridiskt biträde, en kostnad han inte skulle ha drabbats av om Polismyndigheten hade följt lagen och förarbetena som klart och tydligt indikerar att det är föreningen som ska ha skyttet ifråga på sitt program.

Det är ju i föreningarna skytte bedrivs, inte i förbunden. Dessa har endast en administrativ funktion att se till att alla i hela landet kan tävla på lika villkor och under säkra förhållanden.

På sid 46 anger utredaren:

"Framför allt inom det dynamiska skyttet finns också ett behov av att kunna byta ut förslitna vapendelar."

Denna missuppfattning kan bero på att representanter för de olika skytteförbunden har en bristande kunskap om och förståelse för vapen. Även att det har varit ett starkt selekterat urval som representerat skyttesporten. Som tidigare betonats är det inte enbart s.k. take down- eller modulvapen som nyttjar pipbytessystem inom skyttesporten. I skyttegrenen Bench rest (bänkskytte) är det normalt att samtliga vapen har pipbytessystem och skytten själv byter pipa under pågående tävling. Även inom Skyttesportförbundet är det vanligt att gevärsskyttar har pipbytessystem på sina vapen, både inom internationellt 300-metersskytte och inom det nationella fältskyttet.

Då kvaliteten på en pipa varierar och tävlingsskyttar alltid strävar efter att minimera vapnets egenspridning är det inte ovanligt att en tävlingsskytt har ett flertal pipor till sina vapen. När en högpresterande pipa hittats nyttjas denna pipa främst för tävling medan andra pipor nyttjas för träning. Det förekommer också att en pipa som inte längre är tävlingsduglig p.g.a. slitage (dess spridning ökas) nyttjas till ett jaktvapen, där kravet på liten spridning inte är lika högt. Vidare kräver olika kulvikter inom

samma kaliber/patron olika räffelstigning på pipan för att uppnå maximala förutsättningar för precision. Tävlingskyttar nyttjar olika kulvikter beroende på de miljöförutsättningar som föreligger den aktuella skyttedagen. Tyngre kulor påverkas mindre av vind emedan de ger en kraftigare rekyl. En kraftigare rekyl gör det svårare att skjuta med precision men kan då uppvägas av minskad vindavdrift. Därför kan en tävlingskytt ha behov av olika pipor med olika räffelstigning.

4. "Synnerliga skäl"

När begreppet skapades 1934 hade man ännu inte den lista av särskilda krav som numera finns i Vapenförordningen 2 kap 3-5 §§. De har funnits sedan före 1991 och kan mycket väl ersätta den ospecificerade bestämmelsen om "synnerliga skäl".

Den enda analys av begreppet "synnerliga skäl" vi har stött på i domstolssammanhang är den som gjorts av Kammarrätten i Stockholm i dom av 2002-02-25 i mål 2850-2001. Där ansåg domstolen att begreppet snarast innebar att man skulle vara medlem i en skytteorganisation och ha behov av vapnet för sitt skytte. Exakt samma krav ställs i de särskilda kraven i Vapenförordningen 2 kap.

Ett flertal vapenutredningar har rekommenderat att begreppet skulle utmönstras och i stället skulle anges i lagtext vilka krav som ställs. Ja, men dessa krav finns ju redan ställda i Vapenförordningen 2 kap 3-5 §§. Fast där kallas de "särskilda krav".

Regeringsrättens rättsfall RÅ 2004 ref. 32 avser, som utredaren berör på sid 51-52, ett ifrågasatt behov av ett enhandsvapen som försvar emot rovdjur. Detta rättsfall har av Polismyndigheten använts som tillhygge emot sökanden för att motivera avslag på målskjutningsvapen, en glidande tolkning som får kritik av utredaren.

Utredaren vill upphöja Polismyndighetens egna regler till gällande rätt, med omfattande undantagsregler, trots att han medger att de bygger på en felaktig tolkning av rättsfallet RÅ 2004 ref 32. Det finns ingen anledning att upphöja myndighets aktivism till lag. Sådant ofog ska snarare stävjas än applåderas.

Både skytterörelsen och jägarorganisationerna anser att begreppet ska utmönstras ur vapenlagstiftningen. Vi delar denna uppfattning.

Även vapensamlare kan stundtals drabbas av "synnerliga skäl"-kravet, trots att inga sådana krav ställs i vapenlagstiftningen.

4.4.1 "Synnerliga skäl" ska finnas kvar

Vi delar inte utredarens åsikt att det skulle innebära en sänkning av kraven om man skulle ta bort kravet på "synnerliga skäl". Dessa finns redan i de "särskilda kraven".

Utredaren har inte heller kunnat visa på vad steget mellan "särskilda krav" och "synnerliga skäl" skulle innehålla och som därför skulle motivera att begreppet bibehålles i lagstiftningen.

Det enda rätta är att avskaffa en lagskrivning som för länge sedan har spelat ut sin roll i och med att lagtexten senare givits en mera specificerad lydelse som täcker de skäl som kan finnas.

Vi avstyrker sålunda utredarens förslag att "synnerliga skäl" ska bibehållas, oavsett om detta förtydligas eller ej.

4.4.2 Enhandsvapen för målskjutning

På sid 25 har utredaren i den föreslagna lagtexten lagt till att det för förnyelse av ett tidsbegränsat tillstånd krävs att sökanden *"dessutom under den senaste tillståndsperioden regelbundet ska ha tävlat eller tränat med det aktuella vapnet."*

Idag uttalar Polismyndigheten under allmänna råd i Fap 551-3, 5 kap. att sökanden vid förnyelse av ett tidsbegränsat tillstånd bör ha haft minst 4 aktiviteter per år under de senaste 2 åren av tillståndsperioden. Är det utredarens mening att detta inofficiella krav ska skärpas till att omfatta alla 5 åren i den senaste tillståndsperioden? Detta ska i så fall jämföras med att sökanden vid ansökan om licens på ett nytt vapen avkrävs aktivitet under de senaste 6 månaderna.

Det är att observera att många skytteföreningar inte har någon utomhusaktivitet under vintermånaderna. Detta innebär att föreningsledda aktiviteter endast kan förekomma under sommarhalvåret.

Så som förslaget till föreskrift i Vapenförordningen 2 kap 5 b § är skrivet (samma sida 25) kommer alla licensansökningar att lämnas in strax efter sommarperioden eftersom det endast är då man kan uppvisa aktivitet *"under de senaste sex månaderna"*. Föreskriften riskerar att skapa ett problem, både för tillståndsmyndigheten och för den enskilde, snarare än att lösa ett. Formuleringen synes hämtad från Rikspolisstyrelsens föreskrifter i Fap 551-3, 5 kap 5 §. Redan i remissomgången till detta aktivitetsförslag pekade vi på konsekvenserna av denna formulering.

I tidigare version i 5 kap's allmänna råd var formuleringen: *"Sökanden bör ha varit aktiv medlem under minst de sex senaste månaderna innan tillstånd beviljas och under denna tid regelmässigt ha deltagit i organisationens skjutningar."* Detta har en helt annan innebörd än det nu presenterade förslaget.

Vi avstyrker den formulering som utredaren har föreslagit i Vapenförordningen 2 kap 5 b § eftersom detta kommer att ställa till problem för alla parter. Polismyndigheten får en anhopning av ansökningar i slutet av skyttesäsongen och sökanden måste vänta tills han har samlat på sig 6 månaders aktivitet, i stället för att ansöka när behovet uppstår.

När Polismyndigheten efter flera år av godtycklig bedömning av begreppet "aktivitet" tvingades att presentera ett tillägg till kap. 5 i Fap 551-3 kunde man omedelbart konstatera att myndigheten, sin vana trogen, hade skrivit hälften som föreskrifter och resten som allmänna råd. Men i Polismyndighetens uppfattning är dessa likställda.

Trots detta fungerar föreskrifterna och de allmänna råden i praktiken eftersom alla är utless på allt tjafs och bara vill få tillståndsgivningen att fungera igen.

Rätteligen borde man återgå till den situation som rådde fram till slutet av år 2010 (dvs de första 10 åren med femårslicenser) då föreningsintyget accepterades som bevis på att en skytt var aktiv. Den enda orsak till att kräva "aktivitet" som vi kan finna är att Polismyndigheten genom sina ohemula krav ville begränsa antalet vapen i samhället, dvs att Polismyndigheten följde en egen politisk agenda i stället för att följa lagstiftningen. Vi fick den absurda situationen att det var lättare att få licens på ett nytt vapen än att förnya en befintlig licens vilket ledde till att skyttar skensålde sina vapen för att sedan återköpa dem en månad senare som ett "nytt vapen". Ren teaterverksamhet, alltså. Det är uppenbarligen detta som utredaren vill återinföra genom att förorda att det ska ställas högre krav vid förnyelse än vid förstagångslicensen. Det är unikt i samhället att ett förnyat tillstånd har högre krav än vid givandet av tillståndet. Normalfallet är tvärtom att ribban för att få behålla tillståndet är lägre än när tillståndet först gavs.

Utredaren missar att Polismyndigheten redan har fått rätten att skriva föreskrifter om aktivitet. Att sedan Polismyndigheten dels har skrivit två olika nivåer av aktivitet i form av föreskrifter (kap 5, i 5 § resp 6 §), dels också utökat kraven på aktivitet för förnyelse av femårslicenser i form av allmänna råd är endast ett bevis på denna myndighets förakt för lagskrivning.

Vi förordar att alla lagenliga krav skrivs in i lagtext, på förordningsnivå, så att man möjligen kan undvika den godtycklighet som finns inbakad i Polismyndighetens Fap 551-3.

Vi avstyrker att Polismyndigheten får utfärda ytterligare föreskrifter för "aktivitet", oavsett om denna aktivitet avser målskjutning eller jakt. Snarare ska Polismyndigheten inte alls få skriva några sådana föreskrifter och följaktligen inte heller få fatta beslut i dessa frågor. För idrott är det civilsamhället som anger vad som är aktivitet respektive aktiv idrottare, även för idrottsskyttet.

Det är idrottsrörelsen i civilsamhället som definierar vad som menas med en "aktiv idrottare". I Vapenförordningen anges i 2 kap 5 § "*aktiv medlem*" vilket inte är det samma som "aktivitet" (= avlossade skott i föreningsledda träningar/tävlingar). Vapenförordningen pekar således på personen, inte på skjutvapnet. Idrottsrörelsen har en betydligt vidare definition av begreppet "aktiv idrottare".

Vill man förenkla tillståndsgivningen kan man helt enkelt förlänga en befintlig licens (med föreningsintygets bekräftelse på att skytten är aktiv i föreningen som grund). Alternativt kan man, när en skytt har visat att han har ett varaktigt intresse av skytte, bevilja en icke-tidsbegränsad licens vid första eller andra förnyelsen.

Men inget i utredningen pekar på om tillämpningen av tidsbegränsade tillstånd har haft någon inverkan på de förhållanden som var syftet med införandet. Ej heller har det gjorts någon utvärdering av effekten av att införa tidsbegränsade tillstånd av sådant slag som antydes i Ds 2004:32 sid 155 "... *samt att se över tidsbegränsningsregeln när ett tillräckligt underlag föreligger.*" Då, 2004, hade de första femåriga licenserna ännu inte hunnit förnyas. Idag, 2018, är situationen en annan.

På sid 59 – 60 citerar utredaren viss text ur proposition 1999/2000:27 sid 34.

Vi anser att utredaren, i likhet med Polismyndigheten, har gjort en övertolkning av denna text. Den syftar inte i första hand på vapnet ifråga utan på personen. Om denne har slutat med skytte har han inga behov av målskjutningsvapen överhuvudtaget.

Vapenlagens intention är att förhindra missbruk, olyckor och brott av/med vapen. Att en aktiv skytt inom föreningslivet som för övrigt är betrodd att inneha vapen innehar ett vapen som inte brukas för tillfället ökar inte risken för att vapnet kommer att missbrukas, ökar inte olycksrisken och inte heller risken för att vapnet i sig kommer till brottslig användning varför det är fel att fokusera på det enskilda vapnet.

Däremot hos en enskild person som inte är medlem i skytterörelsen och inte har intresse för skytte (eller jakt) utan innehar vapen av annan orsak (mandomssubstitut) kan en viss risk för att vapnet används på felaktig sätt förmodas. Det var också denna kategori som femårsregeln var avsedd att hitta och eliminera.

4.4.3 Enhandsvapen för jakt

Krav på jaktens omfattning m.m.

I Rikspolisstyrelsens allmänna råd i Fap 551-3 anges diverse krav för att få inneha enhandsvapen för jakt. Vi anser att detta ska regleras i jaktlagstiftningen, inte i vapenlagstiftningen. Vapenlagstiftningen ska reglera själva behovet, inte kvantifiera det.

Likaså ska jaktmetoden och tillgång till jaktmark höra hemma i jaktlagstiftningen, inte i vapenlagstiftningen.

Det Vapenlagen ska fokusera på är om personen ifråga kan hantera ett enhandsvapen, inte skapa någon form av "aktivitetskrav" med vapnet ifråga. Annars har vi snart ett kvantifieringskrav på övriga jaktvapen, t.ex. om jägaren ifråga inte har fällt någon älg inom en viss tidsrymd har han inget behov av sin älgstudsare.

Vi avstyrker således all form av reglering i vapenlagstiftningen av kvantiteter avlivade djur som behovsgrundande.

4.4.4. Vapen för skyddsändamål

För detta ändamål kan man fortfarande ha en formulering att det krävs "synnerliga skäl" och då låta begreppet ha samma innebörd som i övrig lagstiftning, dvs extrema undantagsfall.

4.4.5 Enhandsvapen för övriga ändamål

När det gäller samlingsvapen finns det överhuvudtaget ingen anledning att ha med ett kriterium "synnerliga skäl".

Utredaren har överhuvudtaget inte kommenterat att Polismyndigheten har skrivit 2,5 sidor allmänna råd i Fap 551-3 om samling av vapen, utan att ha något som helst bemyndigande att uttala sig i frågan.

Det kan finnas ett behov av att Regeringen i Vapenförordningen styr upp reglerna för samling av vapen. Idag har vi ett laglöst område där Polismyndigheten får härja godtyckligt och tyvärr också stöttas av förvaltningsdomstolarna som dömer efter allmänna råd.

5. Skjutvapen hos bevakningspersonal

Vi tillstyrker utredarens förslag att auktoriserade bevakningsföretag ska kunna inneha skjutvapen för utlåning till bevakningspersonal, t.ex. skyddsvakter, ordningsvakter och väktare.

Utbildningsföretag

Vi tillstyrker utredarens förslag att även andra företag än de som utbildar bevakningspersonal ska kunna få inneha skjutvapen, t.ex. skolor och andra utbildningsföretag samt eventföretag.

Kriterierna för auktorisation av dessa utbildningsföretag måste fastställas i Vapenförordningen. Polismyndigheten fick för mer än 3 år sedan ett bemyndigande att skriva föreskrifter om auktorisation av skyttesammanslutningar. Hittills har man inte gjort detta.

Vi har i november 2017 ställt en fråga till Polismyndigheten varför man inte har presenterat några föreskrifter om auktorisation. Deras svar blev att de inte kände sig tvingade att skriva några sådana föreskrifter. Se denna brevväxling, **bilaga 3-4**.

6. Utökning av vapenhandlares uppgifter

Sid 100 berör bland annat Polismyndighetens påstådda effektivisering av sin handläggning av vapenärenden. Idag är vi åter uppe i över 20 veckors handläggningstid för enkla vapenärenden.

Vi avstyrker utredarens förslag att inte låta godkända vapenhandlare få sköta byten av vapen inom vapengarderoben.

På sid 104 anser utredaren att en automatiserad tillståndsprövning med vapenhandlares medverkan vore att förespråka. Vår bedömning av det webbaserade verktyg som Polismyndigheten har tagit fram är att det snarare försvårar än förenklar ansökan. Dessutom följer webblanketterna inte Vapenförordningen när det gäller vilka uppgifter som är obligatoriska. Polismyndigheten har här överträtt sitt bemyndigande att skriva följdföreskrifter och tillför vapenlagstiftningen materiellt innehåll som påverkar den enskilde vapenägaren.

En översyn av vapenlagstiftningen

Hela vapenlagstiftningen bör ses över i grunden. Idag är den starkt fragmenterad och svåröverskådlig.

En översyn bör ta fasta på de grunder som lagstiftningen bygger på, att förhindra missbruk, olyckor och brott med vapen. Grunden för lagstiftningen borde vara helt inriktad på VEM som kan anförtros innehav av vapen, inte som idag en detaljreglering av vilka vapen som får innehas för olika ändamål.

Skilj på illegala och legala vapen

Därtill behöver vapenlagen delas upp så att den skiljer på illegala vapen och legala. Illegala vapen är enligt vår uppfattning sådana vapen som aldrig har varit registrerade i Sverige. Legala vapen däremot är sådana vapen som finns registrerade i landet, oavsett om de för tillfället har en giltig licens eller inte. Idag betecknar Polismyndigheten ett legalt vapen som illegalt om t.ex. en vapenägare missat att ansöka i tid om en förnyelse av en femårslicens.

Vapenlagen blir då en tillståndslag där legala registrerade vapen ses som ett tillståndsinnehav. Därav följer att man för avvikelser gällande legala vapen emot vapenlagstiftningen kan ha en administrativ påföljd där t.ex. ett kraftigt vite kan ha en större effekt på lagefterlydnaden än ett straff.

Kriminellt innehav av illegala vapen kan då straffsanktioneras under Brottsbalken.

Förvaring av vapen

Dessutom anser vi att regeln i Vapenlagen 2 kap 5 § om särskilda förvaringsvillkor kan utmönstras eftersom godkända säkerhetsskåp har införts som ett obligatorium.

Särskilda förvaringsföreskrifter kom in i vapenlagstiftningen redan 1934 för att kunna ställa högre krav på handlare och föreningars ödeförvaring. Dels för att dessa båda är mer exponerade och att ofta var obevakade utanför kontorstid respektive dagtid. Idag okynnesanvänds denna regel av Polismyndigheten för att, utan lagstöd av något bemyndigande att avgöra privatpersoners vapenförvaring, ställa orimliga krav på enskilda vapenägare. Bland annat krävs, med förvaltningsrätternas godkännande, att en lägenhetsboende ska installera värdeskåp med en vikt som byggnaden inte är konstruerad för.

De empiriska forskningarna som gjorts om vapenstölder i Sverige visar entydigt att dessa förekommer sällan; vapenskåpskravet har haft en synnerligen god effekt. Vidare visar forskningen att det är ytterst sällsynt att ett stulet vapen används vid brott, mindre än vid 2 tillfällen per år (Erik Lakomaa, 2012-09-18, Björn Hagelin 2012).

Polismyndigheten som motpart i rättsfall

Sedan 2010 har Polismyndigheten omtolkat många regler som tidigare var praxis och som fungerade väl. Vi ser detta som ett tecken på att det finns en egen politisk agenda hos myndigheten, eller i varje fall hos vissa aktivistiska tjänstemän hos myndigheten. Detta agerande har medfört att många beslut blivit föremål för domstolsprövning.

Den enskilde vapenägaren, som i regel saknar juridisk utbildning, är i underläge gentemot Polismyndighetens jurister och ekonomiska resurser (skattefinansierade!) och har därför svårt att få gehör för sin sak. I många ärenden får man dessutom intrycket av att domstolen inte vill lyssna på en klagande som inte kan sätta titeln "jur.kand." under sin signatur ... ett slags yrkessnobberi. Att anlita professionell juridisk hjälp för att driva sitt mål medför stora kostnader (ett ärende där Polismyndighetens beslut underkändes totalt landade på 250.000 kr i advokatkostnader för vapenägaren) särskilt som rättshjälp ej ges i vapenärenden.

Tidigare fanns en ordning att tillståndsmyndigheten inte var motpart och inte fick överklaga utslag som gått myndigheten emot. Genom att införa samma system nu kunde man eliminera okynnesbelastning på förvaltningsdomstolarna. Vi menar att det finns skäl att införa en sådan ordning.

EU-vapenpass

Vi anser det självklart att även Sverige ska acceptera EU:s vapenpass. Det finns ingen som helst motivering till att kräva att den som vill resa hit och jaga eller tävla i princip ska ansöka om en temporär svensk vapenlicens eller införseltillstånd.

Skjutvapens lämplighet för ändamålet

Formuleringen i Vapenlagen 2 kap 5 § andra stycket att ett vapen ska vara lämpligt för sitt ändamål är synnerligen otydlig. Enligt proposition 1999/2000:27 sid 33 anses ett bemyndigande obehövt. Polismyndigheten har dock, genom en medvetet vilseledande taktik att citera endast den andra av de två meningar som Regeringsrätten uttalar i rättsfallet RÅ 2010 ref 71 styrt både senare domstolars domskäl och rättstillämpningen emot att man ändå skulle ha en sådan behörighet. Ingen förvaltningsrätt har hittills utrett Polismyndighetens tolkning.

Begreppet borde utmönstras när man ser vilken konsekvens det har fått, att vapenlagstiftningen inte längre är förutsägbar.

Salongsgevär

Särregler i Vapenförordningen för så kallade salongsgevär kan utmönstras ur förordningen. Att dessa jaktvapen särbehandlades berodde på att deras konstruktion medgav "tyst jakt" (= obefintligt skottljud), men då luftvapen är godkända för jakt och ljuddämpare har föreslagits bli licensfria alternativt hanteras som ammunition föreligger inte längre behovet att särbehandla dessa vapen i vapenlagstiftningen.

Vapengarderober

Vi har redan berört varför det överhuvudtaget lagstiftades om en vapengarderob för jakt. Orsaken var ju Polismyndighetens bristande lagföljsamhet, att man satte upp hinder som inte hade stöd i lag för att jägare skulle kunna få mer än 2 vapen för jakt.

2006 var det dags för nästa snilleblix. Då infördes en vapengarderob även för målskjutning. Grunden för detta var inte att motverka ett samhällsproblem utan snarare en form av likformigt förmynderi och Polismyndighetens vilja att minska det totala antalet vapen i samhället. Detta i sin tur bygger på tesen att de kriminella beväpnas via de legala vapnen i samhället. Polismyndigheten uttrycker detta på två sätt: "Alla illegala vapen har en gång varit legala" och "För att minska de illegala vapnen måste man börja med de legala". Empiriskt stödd forskning av både Hagelin (2012) och Lakomaa (2012) påvisar att det inte finns något samband mellan antalet legala vapen i samhället och de illegala vapnen varför alla försök i form av begränsning av det totala innehavet av legala vapen bara är plakatpolitik som inte adresserar grundproblemet med illegala vapen.

Dagens jägare har inte fler vapen än de verkligen behöver, trots att lagen ger dem möjligheter till att inneha fler vapen. Inte heller det stora flertalet idrottsskyttar har fler vapen än de behöver för sitt idrottsskytte.

Men det finns, och kommer alltid att finnas, både jägare och idrottsskyttar som har ett behov av fler vapen än vad dessa garderober stipulerar som en maxsiffra. Eftersom det rör sig om i övrigt skötsamma personer finns ingen anledning att misstänka att ett ökat vapeninnehav skulle innebära risk för missbruk. Detta påvisas i empirisk forskning. Idag får inte en idrottsskytt inneha de sportredskap som behövs för att kunna delta i skytteförbundens mästerskapstävlingar – målskjutningsgarderoben tillåter inte det. Detta torde vara unikt inom idrottens värld.

Grundtanken i vapenlagstiftningen är att det är behovet som ska styra. Har man behov av fler vapen ska man också få inneha dessa så länge man är betrodd av samhället att inneha vapen.

Därför är det på tiden att avskaffa inte bara jaktgarderoben utan också målskjutningsgarderoben. Båda har spelat ut sin roll, särskilt som Polismyndigheten med en aktivistisk agenda vill begränsa jägares eller idrottsskyttars innehav trots legitima behov av fler vapen. Under de 20 år vi har sysslat med frågan har det inträffat endast en gång att en jägare fick ett sjunde jaktvapen och detta först efter att även Rikspolisstyrelsen fick medge att jägaren hade ovanligt många jakt dagar per år (över 100). För idrottsskyttar har det inte inträffat en enda gång, vad vi känner till.

Att komma till rätta med de problem för jägarna som ledde till införandet av en jaktgarderob löses inte i Vapenlagen utan fastmer i Förvaltningslagen och en uppstyrring av Polismyndighetens bristande respekt för lagstiftningen.

2017-11-27

Rättschef Karl Holm
Polismyndigheten
Rättsavdelningen
Box 12256
102 26 STOCKHOLM

Föreskrifter för en sammanslutnings auktorisation

I spåren av det så kallade AR-15-fallet har de stora skytteförbunden ändrat sina policydokument för att tillmötesgå Polismyndighetens representants begäran. Idag stödjer inte förbunden någon skytteform som inte ingår i förbundens regelverk och de kräver av sina anslutna föreningar att dessa inte ska utfärda föreningsintyg för vapen för andra skyttegrenar än de som ingår i förbundens regelverk.

Därtill har Polismyndighetens representant uttalat sin uppfattning att förbunden kan bedriva sin egenkontroll av föreningarnas vapensäkerhet endast inom respektive förbunds skytteformer och för vapen som ingår i förbundets godkända vapenklasser.

En förening som bedriver annat skytte (med vapen eller till formen) som ej reglerats i de auktoriserade förbundens regelverk står enligt Polismyndighetens representant utom kontroll att föreningen har en säker vapenhantering. Detta kan påverka föreningens möjligheter att beviljas egna skjutvapen för utbildning av ungdomar, även om de är anslutna till en auktoriserad sammanslutning.

Det kan enligt Polismyndighetens representant också påverka de överordnade förbundens auktorisation om medlemsföreningar bedriver ett skytte som ej ingår i förbundens regelverk och således enligt Polismyndighetens representant inte omfattas av egenkontrollen. Om de övergripande sammanslutningarna anses inte kunna eller ha möjlighet att upprätthålla egenkontrollen av säker hantering av vapen har Polismyndigheten möjlighet att återkalla auktorisationen för sammanslutningen.

Redan nu har ett av de auktoriserade förbunden uteslutit en medlemsförening på grund av att den bedriver skytte i annan form än som ingår i förbundets regelverk. Denna åtgärd vidtog förbundet för att inte riskera sin egen auktorisation.

Många föreningar har föreningsegna grenar och tävlingar som inte till formen eller till vapenvalet följer de auktoriserade sammanslutningarnas regelverk. Det är inte ovanligt att det anordnas en tävling i samband med högtider som jul, påsk, midsommar etc. Dessa föreningstävlingar brukar till formen vara mer fokuserade på ett stort deltagande av medlemmarna än på själva tävlingsmomentet. Priser i form av julskinka, påskgodis och andra konsumtionsvaror brukar lottas ut på startnummer snarare än att segraren i tävlingen premieras. I dessa lokala skytteformer tillåts oftast vapen med få begränsningar

att delta. T.ex. en pistolskytteförening tillåter i en sådan tävling alla förekommande enhandsvapen att delta, allt från kammarladdade enkelskottspistoler (för svartkrut) och enkelskotts fripistoler till långpipiga magnumrevolvrar.

En gevärsförening (för jakt- eller sportskytte) har ofta en likvärdig öppen vapenklass där allt från kammarladdade till helautomatiska gevär tillåts delta.

Dessa tävlingar kan enligt Polismyndighetens representant inte ingå i de auktoriserade sammanslutningarnas egenkontroll då de ej följer samma sammanslutningars regelverk, även om lokaltävlingen följer SäkB-reglementen i fråga om såväl vapensäkerhet som säkerhet för skytteformen.

(All form av säkerhetstänkande regleras enligt SäkB, ett regelverk som alla skytteorganisationer följer. Respektive sammanslutnings skyttereglemente innehåller inga grundläggande säkerhetsregler utan endast detaljregler för de olika skyttegrenarna.)

För att lokalföreningar ska kunna fortsätta bedriva dessa av medlemmarna mycket uppskattade tävlingar krävs då att lokalföreningen skaffar en egen auktorisation. Detta för att uppfylla vapenlagens krav på säker vapenhantering (Polismyndighetens representants tolkning av vapenlagen) och att inte riskera bli uteslutna av den auktoriserade sammanslutning man hittills tillhört.

Det är av största vikt att en lag är förutsägbar och förståelig, inte minst när det rör så centrala delar som auktorisation av en sammanslutning. I proposition 2013/14:226 sid 21 har lagstiftaren uttryckligen pekat på behovet av att kraven för en auktorisation är tydliga och preciserade. Polismyndigheten har därför bemyndigats att skriva föreskrifter om detta.

"I likhet med många av remissinstanserna anser regeringen att det är angeläget att det tydligt framgår vad som fordras för att kraven ska anses vara uppfyllda. Den sammanslutning som ansöker om auktorisation hos Polismyndigheten måste således veta vad kravet på stabil organisation närmare innebär, vilken omfattning skytteverksamheten ska ha och vad som krävs i fråga om ordning för säker vapenhantering. Med hänsyn till att uppgifterna är av så detaljerad natur anser regeringen dock inte, till skillnad från flera av remissinstanserna, att det är lämpligt att dessa anges i lag eller förordning. Som utredningen har föreslagit bör det i stället införas en möjlighet för regeringen att bemyndiga Polismyndigheten att meddela föreskrifter om vilka närmare krav som ska ställas på stabil organisation, kontinuerlig skytteverksamhet och ordning för säker vapenhantering för att en sammanslutning ska kunna auktoriseras."

Lagändringen om auktorisation av sammanslutningar antogs i juni 2014 men ännu har vi inte sett någon ambition från Polismyndighetens sida att i en remissrunda presentera förslag till detaljregler för auktorisation.

När kommer Polismyndigheten att följa Regeringens bemyndigande och skriva föreskrifter med detaljkrav för auktorisation ?

SVERIGES VAPENÄGARES FÖRBUND

Pär Herrman

Skrivelse

Datum

2017-12-07

Diariern (åberopas)

Er referens

A542.531/2017

Polismyndigheten
Rättsavdelningen
Enheten för förvaltningsrätt

Sveriges vapenägares förbund
Stala 3358
47297 VAREKIL

Polismyndighetens svar angående fråga om föreskrifter

Ni har i skrivelse till Polismyndigheten den 27 november 2017 frågat när myndigheten med stöd av bemyndigande kommer att besluta om föreskrifter med detaljkrav för auktorisation.

Enligt 2 kap 1 § vapenförordningen (1996:70) kan Polismyndigheten meddela föreskrifter avseende auktorisation av skyttesammanslutning. Eventuell ytterligare reglering i föreskrifter ska komplettera kraven i vapenlagen gällande sammanslutningens organisatoriska stabilitet, att sammanslutningen kontinuerligt bedriver skytteverksamhet och t.ex. organiserar tävlings- och tränings-skytte samt kraven avseende regler om säker vapenhantering. Den sammanslutning som ansöker om auktorisation måste bedömas ha förutsättningar att vara en styrande och kontrollerande kraft gentemot anslutna föreningar.

Myndigheten har utarbetat ett nytt ansökningsformulär som tydliggör de omständigheter som vi anser vara ett viktigt underlag för bedömning av kraven om auktorisation enligt 2 kap 17 § vapenlagen (1996:67). Vi arbetar därutöver även för närvarande med att revidera Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen (RPSFS 2009:13, FAP 551-3) och i samband med detta övervägs vissa kompletterande regleringar. Den omständigheten att myndigheten har en möjlighet i vapenförordningen att besluta föreskrifter medför dock inte att ytterligare reglering måste ske.

POLISMYNDIGHETEN

Karl Holm /Enhetschef

Postadress

Polismyndigheten
Box 12256
102 26 Stockholm

Besöksadress

Polhemsgatan 30
Stockholm

Telefon

114 14

Webbplats

polisen.se

E-post

registrator.kansli@polisen.se